Włoski w 10 godzin

ELIZA BORCZYK

Każdy nauczyciel doskonale zdaje sobie sprawę z tego, jak trudno jest przełamać bariery osób uczących się nowego języka. Wyzwanie stanowią nie tylko fonetyka i prozodia, lecz także gramatyka, zwłaszcza te elementy, których nie ma w języku ojczystym.

W ramach programu Erasmus+ coraz więcej uczniów, np. liceów profilowanych, wyjeżdża na praktyki do Włoch. Dla potencjalnych praktykantów organizowane są przygotowujące kursy języka. Zgodnie z założeniami projektu nauczyciel ma do dyspozycji 10 godzin lekcyjnych na przygotowanie językowe oraz od czterech do sześciu godzin na przygotowanie kulturowe. Nie ulega wątpliwości, że znacznie trudniej nauczyć podstawowej konwersacji w języku włoskim niż w angielskim, z którym każdy młody człowiek ma styczność od przedszkola. Chociaż melodia języka jest przyjemna, a wymowa niezbyt skomplikowana, to aby budować proste zdania, nie obędziemy się bez zapoznania uczniów z rodzajnikiem, koniugacjami, zasadami uzgadniania końcówek poszczególnych rodzajów i liczby mnogiej. Jak osiągnąć taki cel w tak krótkim czasie? Korzystając z prostych dialogów sytuacyjnych oraz niedocenianej techniki drylu językowego.

Jako nauczyciel języka włoskiego w kolegium językowym, w którym nauka tego języka zaczyna się od „zera", stosuję różnorodne strategie utrwalania materiału językowego, w tym mapy myśli, transformacje i opowiadanie tekstów z różnych punktów widzenia. Stałym elementem zajęć z praktycznej znajomości języka są również metody aktywizujące, takie jak praca w parach czy mniejszych grupach. Wszystkie wymienione techniki mają na celu efektywne zapamiętanie nowego materiału językowego już na zajęciach i umiejętność posługiwania się nim przez uczniów w różnych sytuacjach. Postanowiłam zastosować większość z tych technik podczas kursu przygotowującego do wyjazdu na praktyki we Włoszech. Dotychczas miałam okazję prowadzić taki kurs dwukrotnie. Podczas pierwszego z nich korzystałam z wybranych ćwiczeń podręcznika *Arrivederci! 1 Corso multimediale di italiano per stranieri*, podczas drugiego opracowałam własny zestaw ćwiczeń i dialogów.

Planując kurs, założyłam, że uczniowie powinni umieć:

1. Przedstawić siebie i innych.
2. Zapytać o samopoczucie, poinformować o własnym samopoczuciu.
3. Złożyć zamówienie w barze czy restauracji.
4. Zrobić zakupy, zapytać o cenę.
5. Zapytać o drogę i udzielić wskazówek osobie o to pytającej.

Zaprezentowany tutaj kurs zawiera propozycje gotowych tekstów oraz ćwiczeń. Można je potraktować jako przykład lub gotowy wzór.

Kurs włoskiego na poziomie początkującym w 10 godzin
Lekcje 1–2

Temat: *Conosciamoci – presentiamo se stessi e gli altri. Salutiamoci. Numeri 0–10.*

PRZEBIEG LEKCJI 1–2 (90 minut)

Witamy się z uczniami, przedstawiamy cel kursu, techniki i rodzaje ćwiczeń, które zamierzamy stosować, oraz sprawności językowe, które będziemy rozwijać. Aby zmotywować uczniów, warto podkreślić, że Włosi nie są mistrzami w uczeniu się języków obcych i znajomość podstaw ich języka może okazać się niezwykle przydatna w komunikacji.

I Zasady wymowy i pisowni włoskiej

Każdy nauczyciel języka wie, jak mało atrakcyjne i demotywujące jest wypisywanie i zapamiętywanie poszczególnych zasad pisowni. Proponuję skorzystać z „gotowych wzorów", czyli na przykład nazw włoskich marek, dań, nazwisk, dzięki którym uczeń łatwo skojarzy wymowę typowych sekwencji głosek. W języku włoskim najbardziej problematyczne są kombinacje ze spółgłoskami *c, g, s, z*.

spaghetti	**LASAGNE**
buongiorno	**DOLCE & GABBANA**
LAVAZZA	**VERSACE**
GUCCI	**ZUCCHERO**
AZZURRI	**pizza**
GELATI	**Michelangelo**
Berlusconi	**Adriatico**
Pisa	**Leonardo da Vinci**

W polu tekstowym zamieszczone zostały przykładowe nazwy i nazwiska. Do ich przedstawienia możemy zastosować prezentację multimedialną z elementami graficznymi, plakat lub po prostu kolorową kredę. Wspólnie z uczniami formułujemy zasady wymowy, np. *ghe* czytamy [ge] tak jak w wyrazie spaghetti, gi czytamy [dʒi] tak jak w wyrazie *buongiorno*.

II Mi chiamo… E tu, come ti chiami?

Nauczyciel zapisuje na tablicy i wyjaśnia wyrażenia, które mogą być przydatne podczas różnych ćwiczeń, jak i w autentycznej komunikacji: *non lo so; non capisco; ripeta, per favore* (nie wiem, nie rozumiem, proszę powtórzyć). Następnie przystępuje do powszechnie stosowanego na pierwszych zajęciach ćwiczenia komunikacyjnego: przedstawia się i zadaje pytanie pierwszemu uczniowi: *Come ti chiami?* Po udzieleniu odpowiedzi uczeń zadaje pytanie kolejnej osobie, na zasadzie łańcuszka, aż do ostatniego uczestnika. Ćwiczenie ma na celu ośmielenie kursantów, jak również przygotowuje do przeczytania pierwszego dialogu.

III Dialog

Uczniowie czytają dialog w czteroosobowych grupach, a następnie nauczyciel wyznacza jedną z grup do przeczytania dialogu na głos, aby skorygować ewentualne błędy w akcencie, np. w wyrazie *piacere*.

Anna: *Ciao! Sono Anna. E tu, chi sei?*
Pietro: *Ciao!* ***Mi chiamo*** *Pietro Rossi. Piacere.*
Anna: *Salve. Tu sei Roberto?*
Marco: *No, io sono Marco Grandi.*
Roberto: *Roberto sono io. Ciao a tutti!*

IV Wprowadzenie odmiany czasowników *essere* i *chiamarsi* (drugi czasownik tylko w liczbie pojedynczej)

Prezentując odmianę, należy poinformować uczniów o fakultatywnym użyciu zaimków osobowych. W przypadku czasownika zwrotnego *chiamarsi* podkreślić regularne końcówki I koniugacji.

V Ćwiczenie automatyzujące odmianę

Aby utrwalić odmianę, nauczyciel proponuje szybkie i proste ćwiczenie w trzyosobowych grupach. Każdy uczeń powtarza frazę: *io sono… tu sei… lui/lei è lub mi chiamo… ti chiami... lui/lei si chiama…* uzupełniając ją imionami kolegów. Jeśli w skład grupy wchodzą osoby z różnych klas, to ćwiczenie nabiera charakteru integracyjnego. Ćwiczenie to może wydawać się mało oryginalne, jednak specyfika języka włoskiego (jego fleksyjność) wymaga mechanicznego odmieniania czasowników, zanim uczniowie zaczną automatycznie używać poprawnych końcówek czasowników w różnych osobach.

VI Wprowadzenie zaimka wskazującego *questo/questa*

Nauczyciel przedstawia alternatywę dla zaimków lui/lei. Wskazuje na kilku uczniów, np. *questo è Marco, questa è Barbara*. Zapisuje formy na tablicy, aby podkreślić różne końcówki dla obu rodzajów.

VII Ćwiczenie gramatyczne

W celu utrwalenia nowo poznanych form nauczyciel proponuje uczniom proste ćwiczenie pisemne, w którym uzupełniają luki właściwymi formami czasownika *essere* w liczbie pojedynczej, np.:

1. *Ciao, questo ..... Franco Martini?*
2. *Tu ..... Maria?*
3. *Io ..... Paola e lui ..... Pietro.*

4. *Piacere, ... Giorgio Bruni.*
5. *Questa ..... Giulia.*
6. *Tu ..... Antonio?*

VIII Buongiorno vs buona giornata

Nauczyciel wyjaśnia uczniom funkcję obu pozdrowień, jak również ***buona sera*** i ***buona serata***. Proponuje zestawienie pozdrowień nieformalnych i formalnych:

INFORMALI	FORMALI
ciao	*buongiorno/buona giornata*
salve	*buon pomeriggio; buona sera/buona serata*
arrivederci	*arrivederla*

IX Ćwiczenie komunikacyjne

W kilkuosobowych grupach uczestnicy kursu przedstawiają się sobie i zadają pytania typu: *Tu sei...? Ti chiami…? Come ti chiami? Come si chiama Lei? Lui/Lei è? Come si chiama lui/lei?* Ponadto używają pozdrowień oraz *piacere*. Zapisujemy niezbędne wyrażenia i zaimki pytające na tablicy.

X. Nauczyciel przedstawia się uczniom, dodając nowe informacje

Mi chiamo Anna Kowalska. Sono polacca. E tu? Chi sei? Sei polacco/polacca? Wyznacza kolejno uczniów do odpowiedzi, sugerując poprawną formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego. Stopniowo wprowadza nazwy innych **narodowości**: *Sei italiano/italiana, francese, austriaco/austriaca, tedesco/tedesca, spagnolo/spagnola, russo/russa, americano/americana*. Jednocześnie mechanizuje negację, np. *non sono francese*. Wskazuje na typowe końcówki dla obu rodzajów (*-o, -a*) oraz na formę uniwersalną *-e*.

XI Nauczyciel prezentuje fotografie (slajdy) znanych postaci

Uczniowie kończą rozpoczęte przez nauczyciela zdania, np. *Questa è… Monica Belluci. Lei è italiana. Lui si chiama… Silvio Berlusconi. Lui è italiano. Questo si chiama… Emanuel Macron. Lui è francese. Lei si chiama Angela Merkel, lei è tedesca...*

XII Wprowadzenie liczebników 0–10

Uczestnicy, jeden po drugim, powtarzają liczebniki za nauczycielem, który wyznaczając osoby, dodaje kolejne liczebniki: 01, 012, 0123. Zapisuje liczebniki słownie na tablicy.

XIII Zakończenie zajęć

Podczas ostatniego ćwiczenia uczniowie dyktują sobie po włosku numery telefonu.

Lekcje 3–4

Temat: *Conosciamoci meglio – presentiamo le nazionalità e luogo di abitazione.I coniugazione dei verbi regolari. Come stiamo?*

PRZEBIEG LEKCJI 3–4 (90 minut)

Na początku lekcji nauczyciel wita się z uczniami, używając pozdrowień *ciao, salve, buongiorno* i dodając imiona uczniów w wersji włoskojęzycznej. Zadaje pytania, np. *Tu sei Paolo? Ti chiami Anna? Lui è Gianni?* Następnie przedstawia główne cele lekcji.

I Wprowadzenie odmiany czasowników regularnych I koniugacji *parlare* i *abitare*

Po pokazaniu form czasowników nauczyciel proponuje ćwiczenie mechanizujące, jednocześnie utrwalające nazwy narodowości: *Io sono polacca, parlo polacco e italiano. Tu parli francese?* Zadaje pytanie kolejnym uczniom, zmieniając nazwy narodowości. Można uatrakcyjnić tę konwersację, wprowadzając przysłówki *molto bene, bene, un po'*.

II Wprowadzenie podstawowych konstrukcji z czasownikiem *abitare*

Nauczyciel omawia przykłady z tabeli, zwracając uwagę na poprawną wymowę i akcent. Daje uczniom chwilę na przygotowanie informacji o sobie z wykorzystaniem wszystkich możliwych struktur. Następnie proponuje krótkie prezentacje w grupach trzy-, czteroosobowych, aby w krótkim czasie każdy uczeń mógł się wypowiedzieć, używając nowych wyrażeń.

abitare	***a*** *Cracovia*
	a *Varsavia*
	in *Polonia*
	in *Italia*
	in *città/****in*** *campagna*
	in *centro/****in*** *periferia*
	in *via Wolności*
	in *via Marini*
	vicino/lontano

III Ćwiczenie utrwalające

Uczniowie uzupełniają zdania odpowiednimi formami czasowników *parlare* i *abitare*.

1. *Maria ..... a Roma, in via Veneto.*
2. *(Lui) Non ..... tedesco.*
3. *Stefano e Teresa ..... in Austria.*
4. *(Tu) .....spagnolo?*
5. *(Noi) ..... a Milano, in periferia.*

6. *(Voi) .....inglese e francese?*
7. *Io ..... un po' italiano.*

IV Utrwalenie i uzupełnienie zaimków pytających

Uczniowie łączą pytania z obu kolumn. Nauczyciel wyjaśnia, że w języku włoskim pytania konstruujemy za pomocą zaimków pytających lub odpowiedniej intonacji (czyli tak jak po polsku):

1. ***Di che*** *nazionalità sei?*	*A. Abitate a Napoli?*
2. ***Che*** *lingue parla?*	*B. Ti chiami Barbara?*
3. ***Come*** *ti chiami?*	*C. Sei polacco?*
4. ***Dove*** *abitate?*	*D. Parla inglese o italiano?*

V Ćwiczenie utrwalające

Rozdajemy uczniom fotografie znanych osób wraz z informacjami na temat ich narodowości i miejsca zamieszkania. Uczniowie pracują w trzy-, czteroosobowych grupach: wcielają się w rolę osób z fotografii, zadają sobie nawzajem pytania o narodowość i miejsce zamieszkania z użyciem zaimków pytających, udzielają odpowiedzi.

VI Wprowadzenie czasownika nieregularnego *stare*

Proponujemy uczniom szybką odmianę czasownika przez wszystkie osoby w parach: jedna osoba odmienia konstrukcję *stare* ***bene***, druga – *stare* ***male***.

VII Dialog

Nauczyciel wyznacza trzy osoby do przeczytania dialogu. Następnie wyjaśnia nowe słownictwo. Wspólnie z uczniami konstruuje listę możliwych odpowiedzi na pytanie: *Come stai?*

Paolo: Ciao, Franco. Come stai?
Franco: ***Bene****, grazie. E tu?*
Paolo: ***Non c'è male****. Anna, tu stai bene?*
Anna: ***Abbastanza****, grazie. E come sta tua sorella Barbara?*
Paolo: Purtroppo sta ***così così****.*
Anna: Mi dispiace. Saluta Barbara!
Paolo: Grazie, arrivederci. Buona giornata!
Franco: Grazie, altrettanto. A domani!
Paolo: Va bene, ciao. A dopo!

VIII Ćwiczenie utrwalające

Uczniowie pracują w parach – symulują rozmowę telefoniczną, w której wykorzystują wszystkie poznane do tej pory wyrażenia.

IX Wprowadzenie odmiany czasownika *avere* w liczbie pojedynczej oraz dodatkowego słownictwa informującego o samopoczuciu

Aby przygotować uczniów na ewentualną sytuację, w której konieczne będą wezwanie lekarza lub zakup leków w aptece, nauczyciel przygotowuje listę prostych konstrukcji z czasownikiem *avere*:

<table>
<tr><td rowspan="2">Ho</td><td>mal di</td><td>testa
gola
dente
orecchio
stomaco</td></tr>
<tr><td colspan="2">la febbre
la tosse
il catarro
la nausea</td></tr>
</table>

X Ćwiczenie komunikacyjne utrwalające

Uczniowie losują obrazki/fotografie osób z konkretnymi dolegliwościami, a następnie opisują złe samopoczucie własne lub osoby trzeciej.

Lekcje 5–6

Temat: *In un bar – presentiamo se stessi e gli altri, ordiniamo da bere e da mangiare.*

PRZEBIEG LEKCJI 5–6 (90 minut)

I Powitanie

Nauczyciel wita się z uczniami, jednocześnie pytając o ich samopoczucie. Zadaje pytanie kilkakrotnie, aby wyczerpać możliwe odpowiedzi, wprowadzone na poprzednich zajęciach.

II Wprowadzenie nowego tematu

Nauczyciel prezentuje slajdy lub fotografie pokazujące typowy włoski bar, serwowane tam napoje i przekąski. Uczniowie nazywają znane produkty po włosku, np. *caffè*.

III Lektura

Nauczyciel wyznacza uczniów do przeczytania tekstu:

Anna e Louis sono in un bar, a Firenze. Lei è polacca, di Cracovia. Lui è francese, di Parigi. Lei è studentessa di lingue, lui è fotografo. Loro non sono in Italia per le vacanze: Anna è qui per un tirocinio, Louis – per un corso d'italiano. Ordinano da bere e da mangiare:

Cameriere: Buongiorno, che cosa ordinate?
Anna: ***Io vorrei*** *un cappuccino.*
Louis: ***Per me****, un caffè.*
Cameriere: Prendete qualcosa da mangiare?
Anna: Sì, ***io prendo*** *un gelato.*

Cameriere: *E per te?*
Louis: *Un tramezzino, per favore.*

Pracę z tekstem nauczyciel rozpoczyna od jego tłumaczenia wspólnie z uczniami.

IV Praca z tekstem

Uczniowie wyszukują w tekście wszystkie możliwe struktury z czasownikiem *essere (polacca, francese, studentessa di lingue, fotografo, di Cracovia, di Parigi, a Firenze, in un bar, in Italia, per un corso d'italiano, per le vacanze)*. Nauczyciel konstruuje z zebranych wyrażeń notatkę na tablicy w formie mapy myśli, wskazując funkcje i znaczenie przyimków *di, da, per*.

V Wprowadzenie czasownika II koniugacji *prendere*

Nauczyciel wskazuje typowe końcówki i sposób odmiany. Informuje uczniów, że w kontekście dialogu czasownik ten stanowi synonim *ordinare* (np. *un gelato, un tramezzino*):

VI Wprowadzenie form rodzajnika nieokreślonego

Nauczyciel wyjaśnia znaczenie i funkcje rodzajnika, jak również odpowiednie formy w rodzaju męskim i żeńskim:

RODZAJNIK NIEOKREŚLONY	
RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI
un bar	**una** studentessa
uno studente	**un'**acqua minerale

VII Ćwiczenie gramatyczno-leksykalne

nauczyciel przypomina uczniom typowe końcówki rzeczowników dla obu rodzajów, a następnie prosi o uzupełnienie ćwiczenia właściwymi formami rodzajnika nieokreślonego. Proponowane rzeczowniki powinny stanowić listę osób, produktów, przedmiotów z włoskiego baru, np.:

... cameriere, ... ristorante, ... gelato, ... spumante, ... tè, ... caffè, ... sedia, ... 'acqua minerale, ... latte macchiato, ... 'aranciata, ... bustina di zucchero, ... bar, ... cornetto, ... cappuccino, ... pizzetta, ... panino, ... tramezzino, ... cliente, ... cucchiaino, ... tavolo, ... latte, ... vino, ... succo di frutta, ... granita, ... 'insalata

VIII. Ćwiczenie leksykalne:

Uczniowie wyszukują wśród rzeczowników *qualcosa da mangiare i qualcosa da bere* oraz konstruują dwie odrębne listy rzeczowników z rodzajnikiem:

QUALCOSA DA

mangiare (cibo) ***bere (bevande)***
....

IX Ćwiczenie utrwalające

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie: *Che cosa prendi da mangiare/da bere in un bar italiano?* Wyznacza kilka osób do odpowiedzi lub proponuje krótką konwersację w parach/grupach.

XI Praca z tekstem

Po wprowadzeniu i wstępnym utrwaleniu nowego materiału gramatyczno-leksykalnego nauczyciel powraca do dialogu. Zadaje pytania do tekstu w dość szybkim tempie i wspólnie z uczniami konstruuje notatkę w formie tabeli lub mapy myśli. Po dodaniu każdej nowej informacji prosi o opowiedzenie tekstu od początku.

Come si chiama lei? Come si chiama lui? Come si chiamano?
Lei è polacca/francese? Lui è polacco/francese? Di che nazionalità sono Anna e Louis?
Anna è di Cracovia? Louis è di Cracovia/di Parigi? Di dove sono Anna e Louis?
Anna è studentessa di lingue? Louis è studente di lingue/fotografo?
Loro sono in Polonia/in Italia? Dove sono?
Loro sono in un bar? Dove sono Anna e Louis?
Anna è in Italia per un tirocinio/per un corso d'italiano/per le vacanze? Louis è in Italia per un corso d'italiano/per le vacanze? Perché sono in Italia?
Che cosa Anna ordina da bere/da mangiare? Che cosa Louis ordina da bere/da mangiare? Che cosa ordinano da bere? Che cosa ordinano da mangiare?

ANNA	LOUIS	Come si chiamano?
polacca	*francese*	...
di Cracovia	*di Parigi*	
studentessa di lingue	*fotografo*	
in Italia, in un bar		
per un corso d'italiano, per le vacanze, per un tirocinio		
un cappuccino	*un caffè*	
un gelato	*un tramezzino*	

Po utrwaleniu całego tekstu uczniowie pracują w parach: jedna osoba opowiada tekst z punktu widzenia Anny, druga – Louisa. Następnie uczniowie uzupełniają trzecią kolumnę tabeli pytaniami z użyciem zaimków pytających.

XII Wprowadzamy liczbę mnogą rzeczowników

Zapoznajemy uczniów z podstawowymi końcówkami charakterystycznymi dla obu rodzajów w liczbie mnogiej.

RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI
o → i	a → e
e → i	e → i
è, à, ù, ò, ì → niezmienne	è, à, ù, ò, ì → niezmienne

XIII. Ćwiczenie gramatyczne podsumowujące:

Uczniowie uzupełniają końcówki rzeczowników, przypominając sobie jednocześnie liczebniki 1–10:
un cameriere – due camerier..., un panino – tre panin..., uno spumante – tre spumant..., un tè – quattro t..., un caffè – cinque caff..., una sedia – sei sedi..., un cornetto – sette cornett..., un cucchiaino – otto cucchiain..., un succo di frutta – nove succ..., di frutta, un'insalata – dieci insalat....

Lekcje 7–8

Temat: *Che cosa ti piace fare? Dove ti piace mangiare? Che lavoro fai? Quanto costa? Forme dell'articolo determinativo. Numeri da 11 a 100.*

PRZEBIEG LEKCJI 7–8 (90 minut)

Podczas sprawdzania listy obecności nauczyciel zadaje podstawowe pytania: *Sei polacco? Sei di Cracovia? Parli italiano? Abiti in Polonia? Sei studente? Come ti chiami? Come stai?* itd.

I Utrwalenie i uzupełnienie materiału z poprzednich zajęć

Nauczyciel prezentuje slajdy lub fotografie włoskich lokali gastronomicznych. Zadaje uczniom pytanie: *Dove mangiamo in Italia?* Wypisuje propozycje uczniów, tłumacząc nieznane terminy na język włoski: *in Italia mangiamo: in un bar, in un ristorante, in una pizzeria, in una gelateria, in una trattoria, in un'osteria.* Wyjaśnia, na czym polega różnica między poszczególnymi lokalami.

Następnie nauczyciel pyta uczniów, czy jadają poza domem. Dla uatrakcyjnienia wypowiedzi wprowadza pojęcia określające częstotliwości, wskazuje ich pozycję w zdaniu. Zadaje pytania w różnych osobach:

sempre
spesso
ogni tanto
raramente
mai

Na przykład: *Io non mangio mai in un bar. Tu mangi spesso in un bar? In un ristorante? Voi mangiate raramente in una trattoria?* itd.

II Ćwiczenie leksykalne utrwalające

uczniowie kończą zdania nazwą lokalu:

1. *Io mangio un gelato in* .....
2. *Tu prendi una pizza in* .....
3. *Lui ordina un caffè in* .....
4. *Noi prendiamo tortellini in* .....
5. *Voi mangiate spaghetti in* .....
6. *Loro ordinano una pasta in* .....

III Wprowadzenie odmiany czasownika nieregularnego *fare*

dla utrwalenia nauczyciel odmienia czasownik wspólnie z uczniami, dodając różne kolokacje, np.: *fare conoscenze, fare la spesa, fare un caffè* itp.

IV Ćwiczenie leksykalne

nauczyciel zadaje uczniom pytanie: *Che cosa facciamo in un bar?* i konstruuje mapę myśli.

IN UN BAR

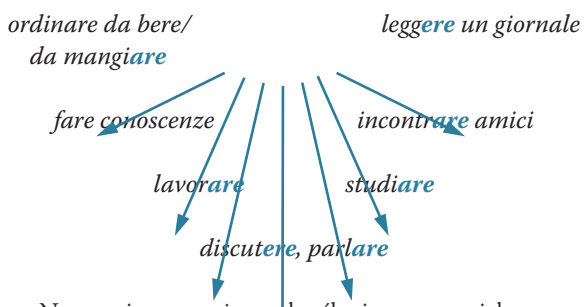

Narzucając powyższe określenia, nauczyciel poszerza listę czasowników I i II koniugacji. Aby ułatwić zapamiętanie nowego materiału, nauczyciel zadaje pytanie: *Tu che cosa fai in un bar?* kilku osobom. Każda wyznaczona osoba odpowiada, używając trzech czasowników/wyrażeń.

V Ćwiczenie gramatyczne

mające na celu utrwalenie leksyki i odmiany czasowników:

a) uczniowie wstawiają w puste miejsca wybrany czasownik w liczbie pojedynczej:

1. *Io non* ..... *giornali quando sono in un bar.*
2. *Marco* ..... *qualcosa da mangiare.*
3. *Sandra* ..... *italiano e tedesco.*
4. *Tu* ..... *in questa trattoria? Sei cameriere?*
5. *Anna* ..... *sempre molte conoscenze.*

b) uczniowie przekształcają zdania na liczbę mnogą, zamieniając wszystkie możliwe elementy, np. *io sono → noi siamo…* itd.

VI Wprowadzenie struktury
mi piace/non mi piace + bezokolicznik – nauczyciel utrwala strukturę, zadając uczniom w szybkim tempie następujące pytania: *Ti piace mangiare in un ristorante? Parlare italiano? Fare conoscenze? Leggere giornali? Bere caffè? Fare la spesa? Studiare? Abitare in Polonia? Incontrare amici in un bar?* itd.

VII Wprowadzenie struktury
mi piace/mi piacciono + rzeczownik – nauczyciel wyjaśnia konieczność uzgadniania formy z liczbą rzeczownika. Utrwala nowy materiał w ćwiczeniu pisemnym:
…… *la montagna*
…….. *la lingua italiana*
……..…….. *il tè*
……..…… *spaghetti*
……..…….. *lo sport*
……..…….. *gelati*
……..…… *lasagne*
……..……..…… *tramezzini*
……..……..…….. *il mare*
……..……..…….. *trattorie*

VIII Kolejne użycie czasownika *fare*
Nauczyciel ponownie wykorzystuje slajd/fotografię włoskiego baru lub restauracji. Wskazuje na osobę kelnera, zadaje pytania: *Chi è? (un cameriere), Che cosa lui fa in questo bar? (lavora).* Zapisuje na tablicy synonimy, wyróżniając rodzajnik określony: Na przykład: *Lui è cameriere = Lui **lavora come** cameriere = Lui fa **il** cameriere.*

IX Wprowadzenie form rodzajnika określonego
Nauczyciel wyjaśnia funkcje rodzajnika i użycie poszczególnych form na przykładzie nazw zawodów (przykłady zawodów możemy dostosować do profilu liceum/technikum):

RODZAJNIK OKREŚLONY (L'ARTICOLO DETERMINATIVO)	
RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI
il cuoco (→i)	**la** studentessa (→le)
l'ingegnere (→gli)	**l'**insegnante (→le)
lo psicologo (→gli)	

X Ćwiczenie gramatyczno-leksykalne
uczniowie utrwalają formy rodzajników, zapisując frazy jak w punkcie VIII:

1. *(poliziotto) Lui* .....
2. *(infermiera) Lei* ……
3. *(direttore) Lui* ……
4. *(dentista) Lei*……..……..…….....
5. *(autista) Lui*……...……...……...

XIII Wprowadzenie liczebników od 11 do 100
Nauczyciel wyświetla nazwy liczebników lub prezentuje je na kserokopiach; utrwala ich formy, wyznaczając uczniów do wypowiadania poszczególnych dziesiątek, zwracając uwagę na skrócenia i trudną wymowę.

XIV Ćwiczenie komunikacyjne utrwalające
Nauczyciel rozdaje ulotki reklamowe włoskich dyskontów. Uczniowie pracują w parach, zadając sobie pytanie: *Vorrei comprare…? Quanto costa/è?* Mają okazję poszerzyć leksykę oraz poćwiczyć liczebniki, które w języku włoskim stanowią nie lada wyzwanie.

XV Uzupełnienie leksyki
na zakończenie zajęć nauczyciel proponuje listę kilku wyrażeń, które mogą się przydać podczas robienia zakupów, np.: *pagare alla cassa, in contanti, con la carta di credito, con iphone, con spiccioli, con monete da…*itp.

Lekcja 9–10

Temat: *Che cosa fai quando hai tempo libero?*
Indicazioni stradali.

PRZEBIEG LEKCJI 9–10 (90 minut)

Nauczyciel wita się z uczniami, prezentuje cele lekcji, zadaje proste pytania obejmujące materiał z poprzednich zajęć, np. *Che cosa prendi da mangiare/da bere in un bar italiano? Che cosa ti piace fare? Che cosa mangiamo in una trattoria? Quanti anni hai?*

I Lektura
Uczniowie czytają tekst zawierający materiał językowy zrealizowany od pierwszych zajęć. Nauczyciel pokazuje dzięki temu uczniom, jak wiele informacji potrafią przekazać o sobie.

Presentazione: *Mi chiamo Laura Ferri. Ho 20 anni. Sono italiana. Abito in Italia, sono di Roma. Parlo italiano e un po' francese. Non parlo inglese. Sono studentessa di storia. Sono in Francia per le vacanze e per lavoro. Lavoro in un bar, sono cameriera. Mi piace visitare Parigi, mi piacciono musei, gallerie, ristoranti.*

II Ćwiczenie utrwalające
Korzystając z powyższego tekstu, uczniowie konstruują

podobną autoprezentację, modyfikując wybrane elementy. Ćwiczenie można przeprowadzić w parach lub wyznaczyć kilka osób do wypowiedzenia się na forum.

III *Che ore sono? A che ora comincia il lavoro?*

Nauczyciel wyjaśnia zasady określania czasu w języku włoskim, wprowadza niezbędne wyrażenia, czyli: *sono le…, lavoro dalle… alle…, un quarto itp.,*, a także *orario di lavoro, una pausa, siesta, tardi, presto*. Tego typu słownictwo może być przydatne podczas wykonywania praktyk. Następnie nauczyciel korzysta ze slajdów lub kserokopii, pokazujących godziny funkcjonowania sklepów, urzędów, lokali gastronomicznych. Uczniowie ćwiczą nowy materiał, wskazując konkretną godzinę i jednocześnie utrwalając formy liczebników.

IV Wprowadzamy nazwy dni tygodnia

Nazwy utrwalamy techniką „łańcuszka": uczniowie po kolei powtarzają za nami: *lunedì – lunedì, martedì – lunedì, martedì, mercoledì…*

V Ćwiczenie w grupach

Mając do dyspozycji poznane już wyrażenia, jak również listę poniżej, uczniowie zadają sobie pytania: *Che cosa fai lunedì? Che cosa ti piace fare martedì?* itd.

Lunedì	(mi piace)	*ascoltare la musica*
Martedì		*navigare in rete*
Mercoledì		*guardare la TV*
Giovedì		*visitare un museo*
Venerdì		*andare al cinema*
Sabato		*andare in discoteca*
Domenica		*fare la spesa*

VI. Ćwiczenie gramatyczno-leksykalne:

Uczniowie uzupełniają formy rodzajnika określonego, a następnie przekształcają rodzajniki i rzeczowniki na liczbę mnogą. Zadanie ma na celu utrwalenie tej formy gramatycznej i wprowadzenie leksyki niezbędnej do dalszych ćwiczeń:

….. piazza - ……
….. fontana - ……
….. basilica - ……
….. università - ……
….. palazzo - ……
….. stadio - ……
….. museo - ……
….. chiesa - ……
….. stazione - ……
….. fermata - ……
….. galleria - ……
….. posta - ……
….. negozio - ……
….. mercato - ……

VI Określamy lokalizację obiektów

Uczniowie otrzymują mapkę jednego z włoskich miast (najlepiej z legendą), na której widać różne obiekty, budynki. Za pomocą tej mapki utrwalają wyrażenia określające położenie obiektów: *vicino, lontano, a destra di, a sinistra di, in centro, di fronte a, fra*. Zadajemy uczniom pytania, typu: *Dove è la basilica? Il mercato è in centro?* Staramy się tak je formułować, aby uniknąć użycia rodzajników ściągniętych.

VII Dialog

Nauczyciel proponuje uczniom tekst, który wprowadza wyrażenia niezbędne do pytania o drogę i wskazywania drogi, np:

– *Scusa, **come andare** a teatro? È vicino?*
– *No, è lontano. Tu sei in via Veneto. Devi **andare dritto**, **seguire questa strada**. Dopo, devi **superare il semaforo e prendere via** Manzoni. Poi devi **girare a destra** in via Fontana e poi **a sinistra** in Via Nazionale. Devi **passare** tre incroci e trovi Teatro Grande.*
– *Hmmm, è complicato.*
– *Se vuoi, puoi **prendere il tram** numero 5 o l'autobus numero 14. Cinque fermate e sei a posto.*
– *Grazie mille!*
– *Prego.*

Zanim przetłumaczymy tekst, wprowadzamy częściową odmianę czasowników (m.in. modalnych), niezbędnych do pytania i wskazywania drogi. Zwracamy uwagę na poprawną wymowę.

DOVERE – musieć	VOLERE – chcieć	POTERE – móc	CERCARE – szukać	TROVARE – znajdować
io devo	*io voglio*	*io posso*	*io cerco*	*io trovo*
tu devi	*tu vuoi*	*tu puoi*	*tu cerchi*	*tu trovi*

VIII Ćwiczenie leksykalne – utrwalające

Uczniowie tłumaczą pisemnie poniższe zdania, wyszukując odpowiednie struktury w dialogu i formy czasowników z tabelek:

Jak dojść do teatru? _____
Chcę poszukać tej drogi. _____
Muszę znaleźć plac Navona. _____
Musisz skręcić w lewo. _____

Muszę iść dalej tą drogą za skrzyżowaniem. _____
_____
*Szukam ulicy Nazionale.*_____
Musisz skręcić w prawo i przejść przez światła. _____
_____
Wielkie dzięki! _____
Proszę _____

IX Ćwiczenie komunikacyjne w parach/grupach
Nauczyciel rozdaje uczniom mapkę miasta włoskiego, najlepiej tego, w którym będą mieszkać podczas praktyk. Uczniowie odgrywają scenki pytania o drogę, wskazując konkretny punkt wyjścia i dojścia.

X Podsumowanie zajęć
Uczniowie kontynuują konwersację: pytający i wskazujący drogę, Polak i Włoch, poznają się, przedstawiają się sobie, zadają pytania, używają formułek grzecznościowych itd.

* * *

Zaproponowany kurs wyposaży uczniów w podstawowe zasady wymowy, pisowni, poprawnego akcentowania i gramatyki. Dzięki temu będą oni mogli nawiązywać znajomości czy zadawać podstawowe pytania. Zgodnie z założeniami praktyk zagranicznych, uczniowie otrzymują rozmówki i minisłowniki, więc po kursie będą w stanie korzystać z nich w sposób bardziej świadomy i efektywny, a przede wszystkim – będą mogli posługiwać się praktycznie językiem włoskim.

DR ELIZA BORCZYK Nauczycielka języka włoskiego od 1999 r. Starszy wykładowca w Kolegium Nauk Społecznych i Filologii Obcych Politechniki Śląskiej.